Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014

Hvem var cand. jur, redaktør, Halvor Diesen?

18

ca. 36 000 hk. Både to-takterе og fire-takterе overlades i stadig større grad, særlig da det er mulig å utnytte resterende varme i ekshausten til å drive kompressoren v.hj.a. en mindre gassturbin. I enkelte tilfelle benyttes imidl. også mekanisk, sjeldnere elektrisk drevne kompressorer da disse er langt billigere. Overladingen kan øke cylinderytelsen fra 25 til nærmere 40 % uten at varmepåkjenningene økes nevneverdig. — Dieselmotoren er for å kunne oppnå en jevn og rolig gang avhengig av at drivstoffet og luften i sylinderen blir blandet hurtig og godt. Er ikke blandingen god nok, kan resultatet bli at alt drivstoffet antennes på samme tid på tross av at det sprøytes inn over en periode. Følgen av dette er voldsomme trykkstigninger med tilhørende bank. Disse vanskelighetene har vært forsøkt løst ved å utforme forbrenningsrommet i sylinderen på mange forskj. måter. Selv om man har forsøkt såkalte forkammer, luftkammer og virvelkammer forb. med sylinderen med mange kanaler, og delvis sprøytet drivstoffet inn i kammerne el. forbi åpningen på disse, er det bare for mindre fire-takterе at slike metoder har fått noen særlig anvendelse. Det er særlig for jevn forbrenning og stille gang at kammerne har noen betydning. For større maskiners vedk. søkes dette rommet over stempelet el. toppen av selve stempelet utformet slik at en god blanding kan oppnås. De større maskinene benytter også ofte stempler med krysshodestyring, og i maskiner av alle størrelser er det som oftest nødv. med en el. annen form for kjøling av stempelet, gjerne v.hj.a. olje som sirkulerer. Dieselmotorene var lenge nesten utelukkende vannkjølte, men i de senere år har også luftkjøling blitt benyttet i utstrakt grad. Pga. sin overlegne virkningsgrad og evne til å brenne billigere og simplere drivstoff konkurrerer dieselmotoren i stadig økende tempo ut forgassermotorene, og forbrer seg dessuten stadig nye felter hvor forgassermotoren aldri har vært benyttet. Som drivkilde i lokomotiver hadde den allerede en god posisjon i USA allerede før verdenskrig og har nå trengt ut dampmotiver helt el. delvis selv i land som England. For den moderne skipsfart er dieselmotoren helt uerstattelig, selv i våre egne farvann hvor også atomdrevne skipsaggregater er tatt i bruk. *(B.Sch.) T.N-n.*

Dieselprosessen, den termodynamiske kretsprosess som teoretisk foregår i en dieselmotor. Rudolf Diesel forfektet i en avhandling i 1893 en forbedret carnotprosess (se Carnot, N. L. Sadi), men en måned senere etter dette prinsippet viste seg å være ubrukelig. Diesel gikk derfor over til en ny sirkelprosess med adiabatisk (varme hverken tilføres el. fraføres systemet) kompresjon og ekspansjon og i carnotprosessen, men med tilføring av varme (forbrenning) og utblåsing av ekshaust under konstant trykk. Den første vellykte dieselmotor benyttet en arbeidsprosess i fire takter. I første takt ble frisk luft suget inn. I annen takt ble denne luften komprimert, slik at dens temp. steg over antennelsespunktet for drivstoffet. I slutten av annen og begynnelsen av tredje takt ble drivstoffet innblåst med en hastighet som ga konstant trykk under forbrenningen, og under siste delen av denne takten ekspanderte forbrenningsprodukterne til fullt sylindervolum. I den siste og herde takten ble de urene gassene utstøtt til atmosfæren. I en moderne dieselmotor er forløpet noe annerledes. I de tidl. motorer ble drivstoffet blåst inn v.hj.a. trykkluft, og da god atomisering av drivstoffet krevde trykk rundt 140 til 150 atm., ble kompressor og utstyr kostbart og komplisert. Man gikk derfor etterhvert over til innsprøytning av drivstoff v.hj.a. enkle stempelpumper, men derved ble innsprøytningstiden satt ned slik at trykket ikke lenger kunne holdes konstant under forbrenningen. Arbeidsprosessen i en slik motor får av denne grunn varme tilført delvis under konstant volum og økende trykk og deretter under konstant trykk og

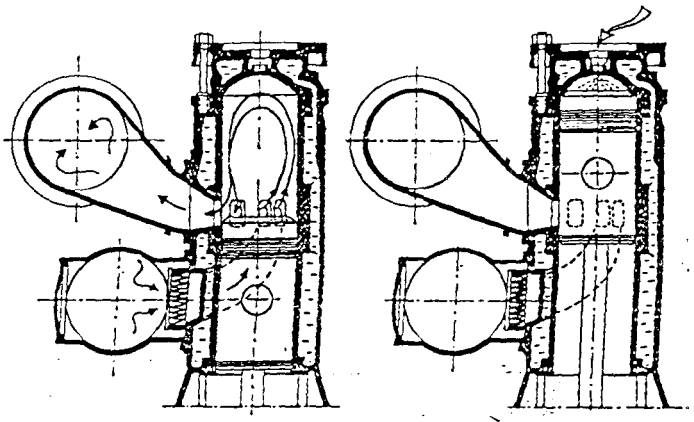

Dieselmotor. To-takter vist med stempelet i ytre og indre stilling. T.v. strømmer den friske spyleluften inn i sylinderen og skyver ut de brukte ekshaustgasser. T.h. har stempelet dekket til innsugnings- og utblåsningsportene, og oljen sprøytes inn (som pilen viser).

økende volum. Det virkelige indikatordiagram fra en dieselmotor viser imidl. ikke en slik skarp inndeling, men er en avrundet kurve som dog tilnærmet passer med det teoretiske diagrammet. Jfr. dieselmotor og forbrenningsmotorer. *(B.Sch.) T.N-n.*

Diesen, norske slekter. En har navn etter gården Disen i Sør-Odal. Eldste kjente stamfar er Søren Berg (f. ca. 1550). Hans sønnesønns sønn Søren Larsen (ca. 1670—1710) kom til D. Den nålevende slekt stammer fra hans sønnesønns sønnesønn Anders Hansen D. (1784—1837), kjøpmann i Moss. — En annen føres tilbake til Hans Toresen Hunstad i Nes, Romerike (d. 1788). Hans sønn Hans Hansen D. (ca. 1783—1854) bodde en tid på Nes prestegård, Disen, forpaktet senere en gård i Østre Aker. *S.Ed.*

Diesen, Andreas, f. 20/11 1946 i Oslo, skuesp., sønn av Ernst og Kari D. Medvirket i fl. filmer, bl.a. *Aldri annet enn bråk* (1954), *Smuglere i smoking* (1957).

Diesen, Andreas Melchior Selp (1881—1958), lege, f. i Norderhov, bror av Emil D., Medisinsk eksamen 1908, sanitetsinspektør i Oslo 1918, stadsfysikus 1930—51. Mdl. av Administrasjonsrådet 1940, formann Norsk Folkehjelp 1940—47.

Diesen, Søren Einar Gjerding, f. 4/10 1897 i Bergen, journalist, bror av H. G. D. og sønn av H. T. R. D., fra 1921 i Aftenposten, sjefred. 1948—68; 1942—45 knyttet til den n. informasjonstjeneste i London. Formann i Oslo Journalistklubb 1947—48, i Oslo Redaktørforening 1954—57, i Norsk Redaktørforening 1956—66; formann i Norsk Presseforbunds faglige utvalg fra 1957; president i Norges Tennisforbund 1933—48. Har utg. *Den hvite sport* (1934), *Kabalboken* (1941), et par guttebøker og erindringsboken *Fra petit til leder* (1968). Hovedred. for *Kong Olav V, vår konge og hans hus* (1970). *R.W.E.*

Diesen, Emil (1880—1942), sosialøkonom og redaktør, bror av A. M. S. D., f. i Norderhov. Cand. jur. 1907, cand. oecon. 1908, lærer i sosialøkonomi ved NTH 1915—17, redaktør av Økonomisk Revy fra 1918, utgiver av en serie håndbøker over bankvesen og industri. *J.V.*

Diesen, Erik Tangevald, f. 8/10 1922 i Oslo, kringkastingsmann, sønn av E. Thorstein D. Fast ansatt i NRK's teateravdeling 1947, 1951 programsekretær i underholdningsavdelingen og fra mars 1959 i samme avd. i Fjernsynet, programred. siden 1964. Også revyforfatter.

Diesen, Ernst (1913—70), skuespiller, f. i Oslo, sønn av A. M. S. D., g.m. Kari D. Ansatt ved Chat Noir 1934—42, Edderkoppen 1943—50 og 1954—59. Sjef for Chat Noir 1950—53. Prodiv. revykunstner, som særlig i samspill med Leif Juster skapte morsomme typer og burlesk situasjonskomikk. Medvirket også i en rekke filmer. *OSA*

CAND. JUR.
Skrev september 1982
En generasjon kaller opprøsning.

Diesen, Halvor Gjerding, f. 9/4 1899 i Oslo, journalist, bror av S. E. G. D. og sønn av H. T. R. D. Sekr. i Høires Centralstyre 1928—31, red. av Smaalenenes Amtstidende, Halden, 1931—69; eier og utgiver 1954—69.

Diesen, Henry Edward (1882—1953), sjøoffiser, f. i Thm., kaptein 1917. Komm. admiral 1938—41, da han trakk seg tilbake p.g.a. uenighet i regjeringens personellpolitikk. Etter frigjøringen sjef for MKV til 15/4 1946. *L.B.*

Diesen, Kari, f. Kari Heide Steen i Oslo 24/6 1914, skuesp., datter av Signe og Harald Steen, g.m. Ernst D. Opptrådte på Scala T. i Victor Bernaus sjefstid og har siden vært knyttet både til Chat Noir og Edderkoppen. Bet. kabaretkunstner med en djerv, sangvinsk humor. Har medvirket i en lang rekke filmer. *OSA*

Diesen, Sverre, f. 1/8 1880 i Oslo, direktør. Ingeniør K. T. S. 1904; 1908 sjefsingeniør ved Kværner Brug, 1924—53 adm. direktør, Tallrike tillitsverv.

Diesen, Einar Thorstein (1894—1962), f. i Asgårdstrand, kringkastingsmann. Sjefsekretær i Kringkastingsselskapet A/S 1926—33; sjefsekretær i NRK 1933, programred. 1946, kst. riksprogramsjef 1947, programsjef 1948. Forsikringsagent 1941—45. *P.Ø.H.*

„Han, faren, var Aftenpostens store redaktør!
M.m.m!

Diesen, Halvor Thorstein Romdal (1862—1925), f. i Oslo, pressemann og pol. Cand. jur. 1886, advokat 1904, red. av Bergens Aftenblad 1890—98, Høires generalsekretær 1898—99, pol. red. av Aftenposten 1899—1900 og 1908—25. D.s klare og poengterte ledertikler under det kjente «klubbemerke» var holdt i en folkelig stil og ble godt likt av en stor leserkrets. Utga *Folkeafstemning, en historisk og en udredning* (1912) og *Fra riksretten til 1905* (1922). *S.Aa.*

Dieserud, Juul (1861—1947), n.-amer. biblioteksmann, f. i Nord-Aurdal. Utvandret til USA 1892 etter filol. embetseks. og var katalogrevisor ved Kongressbiblioteket i Washington 1900—33. Utga *Norse Discoveries in America* (1901).

dies fasti (lat.), «lovlige dager», hos de gamle romere dager da alle embetshandlinger, mil. tiltak, seremonier etc. var tillatt. Jfr. dies nefasti.

dies fausti (lat.), gledelige, lykkebringende dager.

dies feria'ti (lat.), hviledager.

dies festi (lat.), festdager.

dies florum (lat.), blomstenes dag.

Die sieben Todessünden der Kleinbürger (ty., *Småborgerens syv dødssyn-*

Som faren, H.T. Diesen:
redaktør i Aftenposten
1948 - 1968, men også fra 1921.

Les om Kom. minister T. Hustad,
på Aktle Side.